

Evaluatie omgekeerd inzamelen gemeente Heusden

Juli 2018
Zaaknr. 0551457

Inhoudsopgave

1	Inleiding en aanleiding	3
1.1	Inleiding	3
1.2	Voorgeschiedenis in vogelvlucht	3
1.3	Privacy	4
2	Doelstelling, planning en projectorganisatie	5
2.1	Doelstelling en ambitie	5
2.2	Planning	5
2.3	Projectorganisatie	5
2.4	Wijziging contracten inzamelaar(s)	6
3	Communicatie	7
3.1	Opzet communicatie	7
3.2	Ingezette communicatiemiddelen	7
4	Technische en financiële inrichting	9
4.1	Containers	9
4.2	Vesting Heusden	9
4.3	Hoogbouw	10
4.4	Moeite met wegbrengen afval	11
4.5	Milieustraat	11
4.6	Tarieven	11
4.7	Registratie inzamelgegevens	11
4.8	Overzichten en aanslagen	12
4.9	Kwijtscheldingsbeleid en medisch afval	12
5	Inzamelresultaten	13
5.1	Ontwikkeling afvalhoeveelheden vanaf 2016	13
5.2	Resultaten van omgekeerd inzamelen	15
5.3	Deelstromen	16
5.4	Sorteerproeven restafval	17
6	Neveneffecten	19
6.1	Klachten en meldingen	19
6.2	Containerstoringen	19
6.3	Nulaanbieders	19

6.4	Zwerfafval, dumpingen en bijplaatsingen	19
7	Bewonersevaluatie	21
7.1	Opzet	21
7.2	Conclusies	21
8	Financiën	23
8.1	Inleiding	23
8.2	Structurele financiële effecten omgekeerd inzamelen.....	23
8.3	Incidentele kosten 2017 invoering omgekeerd inzamelen	25
8.4	Structureel tekort afvalbegroting.....	27
9	Conclusies en aanbevelingen.....	30
9.1	Algemene conclusies.....	30
9.2	Overzicht van aanbevolen maatregelen.....	30
	Bijlagen	32

1 Inleiding en aanleiding

1.1 Inleiding

Op 20 december 2016 heeft de gemeenteraad het Afvalbeleidsplan 2017- 2020 vastgesteld. Het belangrijkste onderdeel van dit Afvalbeleidsplan is de gefaseerde, gemeentebrede invoering van 'omgekeerd inzamelen'. Dit betekent dat de bewoners het restafval naar een ondergrondse verzamelcontainer in de wijk brengen en dat het GFT-afval¹, oud papier en PMD-afval², thuis wordt opgehaald.

Een belangrijk argument voor deze wijziging was dat de gemeente Heusden wil voldoen aan de nationale ambities voor restafval. Deze ambities houden onder meer in dat in 2020 maximaal 100 kilogram restafval³ per inwoner wordt geproduceerd (zie ook hoofdstuk 2).

1.2 Voorgeschiedenis in vogelvlucht

Pilotprojecten

Voorafgaand aan de invoering van omgekeerd inzamelen zijn de jaren 2015 en 2016 benut voor het uitvoeren van proeven met de afvalinzameling om de hoeveelheid restafval te verminderen.

Vlijmen Vliedberg

In een deel van de wijk Vlijmen Vliedberg liep vanaf februari 2015 een proef waarbij het restafval nog maar eens in de vier weken werd ingezameld. Daarnaast kreeg de helft van de proefwijk de beschikking over een container voor het PMD-afval en de andere helft van de proefwijk bleef gebruikmaken van PMD-zakken.

Dit resulteerde voor deze proefwijk in een reductie van het restafval van 13% (van 151 naar 131 kilogram per inwoner). Eind 2015 is een bewonersenquête uitgevoerd. Daaruit volgde dat 57% van de bewoners tevreden is over de verlaagde inzamelfrequentie van het restafval.

Braken-Oost Drunen

In een deel van de wijk Braken-Oost in Drunen liep sinds maart 2016 een proef met het omgekeerd inzamelen van afval. Dit resulteerde voor deze proefwijk in een reductie van het restafval van 62% (van 160 naar 61 kilogram per inwoner). In oktober 2016 is een bewonersenquête uitgevoerd. Daaruit volgde dat 56% van de bewoners tevreden is over het omgekeerd inzamelen.

Nadere oriëntatie

Naast deze proeven in de gemeente Heusden is ook gekeken naar de ervaringen die zijn opgedaan in andere gemeenten met andere manieren van afvalinzameling zoals omgekeerd inzamelen. Hierbij is onder meer gekeken naar de ervaringen in Utrecht-Lunetten

¹ Groente- fruit- en tuinafval.

² Plastic verpakkingsafval, metalen verpakkingen en drankenkartons.

³ Met restafval wordt hier zowel huis-aan-huis ingezameld restafval bedoeld als grof huishoudelijk restafval dat op de milieustraat wordt aangeboden.

(omgekeerd inzamelen, ca. 25% minder restafval), gemeente Arnhem (toen bezig met het invoeren van omgekeerd inzamelen), en Hoonhorst in Dalfsen (brengen van restafval naar ondergrondse containers, daling restafval van 378 kilo per huishouden in 2011 naar 157 kilo in 2012).

Onderbouwing aanpak

De proeven in beide wijken leidden tot een vermindering van de hoeveelheid restafval en een verhoging van de hoeveelheden GFT-afval en PMD-afval. De hoeveelheid oud papier en karton in de proefwijk in Vlijmen Vliedberg is ongeveer gelijk gebleven, waar deze hoeveelheid in de proefwijk in Drunen (waar oud papier in containers werd ingezameld) fors toenam. De resultaten van de proef in Drunen waren veel beter dan de proef in Vlijmen: de landelijke doelstelling van 100 kilogram per inwoner per jaar werd in de proefwijk in Drunen door het omgekeerd inzamelen al ruimschoots bereikt.

Uit de proeven is dan ook geconcludeerd dat het invoeren van omgekeerd inzamelen de meeste kans bood op het bereiken van de landelijke en regionale doelstellingen op het gebied van restafval. Ook in andere gemeenten worden met omgekeerd inzamelen de beste inzamelresultaten behaald. Op basis van de lokale en landelijke ervaringen met omgekeerd inzamelen is ervoor gekozen om deze methode in de hele gemeente in te voeren.

1.3 Privacy

Op 25 mei 2018 is de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Voor de evaluatie van het omgekeerd inzamelen hebben we persoonsgegevens gebruikt, namelijk naam- en woonplaatsgegevens (NAW). Op grond van de AVG mogen persoonsgegevens enkel gebruikt worden als hier een doel en een grondslag voor is.

Deze NAW-gegevens zijn, ten bate van deze evaluatie, gebruikt om:

- Het aantal adressen te bepalen van inwoners die (geen) gebruik maken van een ondergrondse container;
- Het aantal adressen te bepalen van inwoners die (geen) gebruik maken van een minicontainer;
- Een steekproef aan adressen, inclusief namen, te genereren voor het uitzetten van de enquête uitgevoerd door Oostveen Adviesbureau (zie ook hoofdstuk 7);
- De gemiddelde afvalstoffenheffing te bepalen.

Het doel van de evaluatie omgekeerd inzamelen is om te kijken:

- hoe de invoering van omgekeerd inzamelen is verlopen;
- of de VANG-doelstellingen worden gehaald;
- hoe deze inzamelmethode door inwoners wordt beleefd;
- welke neveneffecten omgekeerd inzamelen heeft

De grondslag (in de zin van de AVG) voor het gegevensgebruik is dat de gemeente persoonsgegevens verwerkt in het kader van de vervulling van haar publieke taak om huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen en afvalbeleid op te stellen.

(Op korte termijn zullen er verwerkersovereenkomsten met de Afvalstoffendienst en Brabant Water afgesloten worden om te borgen dat de AVG wordt nageleefd.)

2 Doelstelling, planning en projectorganisatie

2.1 Doelstelling en ambitie

Het vorige kabinet heeft de ambities voor restafval vastgelegd in het programma 'Van Afval Naar Grondstof' (VANG). Hierbij is het streven om in 2020 te komen tot 100 kilogram restafval¹ per inwoner en in 2025 tot 30 kilogram. Op de langere termijn (2050) wordt gestreefd naar een volledig circulaire economie, ofwel 0 kilogram restafval per inwoner. Van gemeenten wordt verwacht actief bij te dragen aan de verwezenlijking van dit streven.

Daarnaast ondertekende de gemeente Heusden in juli 2016 samen met vijf andere gemeenten (Vijf van de Meierij) het manifest 'Energiek met Afval', dat onder andere stelt actief te streven naar minder dan 100 kilogram restafval per inwoner in 2020 en minder dan 5 kilogram restafval per inwoner in 2030.

Vanuit deze doelstellingen is de ambitie van onze gemeente op het gebied van afvalscheiding en de gewijzigde afvalinzameling verwoord in het Afvalbeleidsplan 2017 – 2020:

“De gemeente Heusden heeft een hoog ambitieniveau als het gaat om preventie en scheiding van afval. De voordelen van een goede afvalscheiding en daardoor minder restafval zijn immers duidelijk: er worden minder grondstoffen verspild en het is beter voor de portemonnee van de gemeente en van de inwoners (...).

Dit resulteert in het volgende ambitieniveau:

- 85 kg restafval per inwoner in 2018
- 75 kg restafval per inwoner in 2020

Beide hoeveelheden zijn inclusief 13 kilogram (grof) restafval via de milieustraat en zwerfafval. De hoeveelheid (grof) restafval is voor beide jaren gelijk gehouden omdat hiervoor weinig significante effecten worden verwacht.”

2.2 Planning

De invoering van omgekeerd inzamelen is, vanwege de omvang en impact, niet in één keer uitgevoerd maar is gefaseerd aangepakt. De volgende fasering is hiervoor aangehouden:

- fase 1, 15 april 2017: Nieuwkuijk en Vlijmen ten zuiden van de A59;
- fase 2, 1 mei 2017: Elshout en Vlijmen ten noorden van de A59;
- fase 3, 14 juli 2017: Drunen West;
- fase 4, 1 september 2017: Drunen Oost;
- fase 5, 1 november 2017: Haarsteeg, vesting Heusden, Oudheusden en overige kleine kernen.

Voor iedere fase is een intensief voorbereidingstraject doorlopen waarin veel aandacht uitging naar een goede communicatie (zie ook hoofdstuk 3).

2.3 Projectorganisatie

De invoering van omgekeerd inzamelen is binnen de gemeentelijke organisatie niet als een formeel project opgezet. De trekkersrol lag bij het cluster Milieu. Er is vanuit veel verschillende clusters input geleverd (met name Vastgoed, Communicatie, Belastingen,

Veiligheid en handhaving, Buitendienst, Klantcontactcentrum, Financiën, Verkeer, Riolering en Groen en water). De samenwerking was hierbij vaak 'vraaggestuurd' vanuit wat er op een bepaald moment in het proces nodig was. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de Afvalstoffendienst 's-Hertogenbosch van september 2016 tot eind 2017 een accountmanager voor een dag per week ter procesondersteuning heeft ingezet. Omdat hierdoor de onderlinge samenwerking en wederzijds belang zijn versterkt, heeft de Afvalstoffendienst hiervoor geen kosten in rekening gebracht. Ook zijn externe partijen betrokken zoals Brabant Water, Woonveste en Bijeen.

Achteraf kan worden gesteld dat een meer planmatige aanpak mogelijk was geweest als er een formele projectstructuur was ingesteld. Dit had kunnen voorkomen dat de procedurele voortgang en de inhoudelijke voortgang bij één persoon was komen te liggen. Ook was er dan meer aandacht geweest voor een meer structurele vergader- en verslagleggingscyclus. Mogelijk hadden dan ook clusters die nu wat laat zijn betrokken bij de invoering, dan wat eerder een bijdrage kunnen leveren.

2.4 Wijziging contracten inzamelaar(s)

Om de inzameling goed georganiseerd te krijgen, is in 2016 gekeken naar de contracten met de bedrijven voor de inzameling van oud papier en plastic verpakkingsafval. Deze contracten liepen beide af op 31 december 2016. De inzameling van deze afvalstromen werd per 1 januari 2017 door middel van een zgn. 'uitsluitend recht' ondergebracht bij de Afvalstoffendienst 's-Hertogenbosch. Tegelijk werd plastic verpakkingsafval uitgebreid naar PMD-afval (plastic verpakkingsafval, metalen verpakkingen en drankenkartons). Met het onderbrengen van de inzameling van oud papier en PMD-afval bij de Afvalstoffendienst is op een goede en doelmatige manier invulling gegeven aan de inzameling van huishoudelijk afval.

Hiervoor was het noodzakelijk om de samenwerking met de Afvalstoffendienst 's-Hertogenbosch juridisch en administratief anders vorm te geven. Daarvoor is de gemeente Heusden uit de Gemeenschappelijke Regeling (GR) met gemeente 's-Hertogenbosch getreden. Tegelijk is een uitsluitend recht verleend aan de Afvalstoffendienst voor de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen binnen de gemeente Heusden, voor een periode van 5 jaar.

3 Communicatie

3.1 Opzet communicatie

Nadat het Afvalbeleidsplan 2017-2020 is vastgesteld, is meteen via de reguliere communicatiekanalen bekendgemaakt dat het omgekeerd inzamelen ingevoerd zou gaan worden.

Na instemming van de gemeenteraad is meteen ingezet op een brede en intensieve communicatie over omgekeerd inzamelen. Het omgekeerd inzamelen vraagt om ander gedrag van inwoners. Het restafval mag niet meer in de grijze container, de grijze container wordt gebruikt voor PMD-afval. Inwoners moeten het restafval zelf weg gaan brengen naar een ondergrondse restafvalcontainer. Daarbij kwam nog een communicatie-uitdaging: het omgekeerd inzamelen werd niet in de gehele gemeente tegelijk, maar gefaseerd per kern(en) ingevoerd.

3.2 Ingezette communicatiemiddelen

Om het communicatietraject goed te laten verlopen zijn er veel communicatiemiddelen ingezet:

Persbericht en publicaties

- Persbericht over raadsbesluit
- Publicaties op gemeentepagina, -website en via social media

Brieven per woonhuisaansluiting

- Per fase een brief met oproep om een enquête in te vullen om voorkeurslocatie aan te geven voor ondergrondse restafvalcontainer in wijk;
- Per fase een brief aan alle huishoudens met uitleg, uitnodiging inloopbijeenkomst en nieuwsbrief met alle informatie over omgekeerd inzamelen;
- Per fase een brief met informatie over afvalscheiding (afvalbewaarkaart met tekst en foto's) en een sticker voor op de grijze PMD-container en een pasje voor de ondergrondse restafvalcontainers.

Publiekscampagne

Omgekeerd inzamelen vraagt een gedragsverandering van onze inwoners. Hiervoor is een publiekscampagne ontworpen en uitgerold. Na het consulteren van diverse reclamebureaus is gekozen voor de campagne 'Wij keren om'. Voor de campagne zijn de onderstaande communicatietools ontworpen:

- Logo en slogan 'Wij keren om';
- Posters met bekende Heusdenaren op een omgekeerde container;
- Omgekeerde containers met logo op hotspots;
- Afbeeldingen op achterzijde vuilniswagens;
- Flyers met logo, slogan en uitleg;
- Containerhangers ('wij keren om'-kaartjes) aan de grijze restafvalcontainer na laatste ledigingsronde;

Maatwerk voor bewoners van appartementengebouwen

Voor ieder appartementsgebouw is maatwerk geleverd. Bewoners van deze appartementsgebouwen zijn hier door middel van brieven over geïnformeerd.

Instructiefilm

Er is een instructiefilm gemaakt waarin wordt uitgelegd hoe de ondergrondse afvalcontainer werkt. Deze film is gedeeld via social media en staat op de website.

Inloopavonden en andere bijeenkomsten

Per fase organiseerden we een inloopbijeenkomst in de wijk. Tijdens deze bijeenkomst kregen inwoners de gelegenheid om vragen te stellen over omgekeerd inzamelen. Ook werd de werking van de ondergrondse restafvalcontainer uitgelegd (aan de hand van een fysiek aanwezige container) en kregen inwoners informatie over afvalscheiding en de kosten van het omgekeerd inzamelen. Daarnaast zijn in iedere wijk inloopsprekken gehouden ter ondersteuning van het invullen van de enquêtes. In Venne Oost in Drunen is een presentatie gegeven bij Buurt Bestuurt. Bij een vergadering van Buurt Bestuurt Vliedberg is omgekeerd inzamelen toegelicht.

Website

Op de website van de gemeente Heusden: www.heusden.nl is alle relevante informatie te vinden, over het omgekeerd inzamelen. Ook de instructievideo en een uitgebreide Q&A – lijst staan hier online.

Afvalstoffendienst app.

Gebruikers van de Afvalstoffendienst app krijgen een melding op het moment dat er in hun wijk iets verandert.

Social media

Het gehele jaar door is er aandacht op social media geweest voor het omgekeerd inzamelen.

4 Technische en financiële inrichting

4.1 Containers

Om de locatie van de containers te bepalen is, in samenwerking met de Afvalstoffendienst, gezocht naar geschikte (concept)locaties. Hierbij is rekening gehouden met de loopafstand naar de ondergrondse container, eigendomsrechten, aanwezigheid van bomen, aanwezigheid van kabels en leidingen (door een klic-melding te doen) en hierna de beoogde locatie te bezoeken.

Vervolgens zijn de beoogde locaties besproken met diverse disciplines (Groen, Vastgoed, Riool, Civiel, Water, Projecten, Openbare ruimte, Verkeer en Archeologie). Hierbij zijn diverse criteria nader in ogenschouw genomen:

- de aanwezigheid van kabels en leidingen in de ondergrond;
- de beschikbare ruimte;
- (verkeers)veiligheid en overzichtelijkheid;
- loopafstand naar de ondergrondse container: uitgangspunt is een loopafstand 300 meter⁴, wat is vertaald naar 200 meter hemelsbreed. Hierbij is het uitgangspunt gehanteerd dat zoveel mogelijk aangesloten wordt op verzamelcontainers voor glas- en textiel.

Een aantal locaties is hierna afgefallen. Bij de overgebleven geschikte locaties is bekeken wat qua loopafstand en spreiding de meest logische locatie voor een ondergrondse container zou zijn. Deze locaties zijn opgenomen in de enquête die de bewoners per fase hebben ontvangen en waarmee ze konden aangeven welke locatie voor een ondergrondse container hun voorkeur had. Ook was er ruimte om opmerkingen en/of suggesties door te geven. Ook deze zijn meegenomen in de locatiebepaling en hebben uiteindelijk geleid tot het collegebesluit om tien extra containers te plaatsen. Ook zijn hier en daar kleine verplaatsingen ten opzichte van het oorspronkelijke plan geweest als dit door omstandigheden (zoals hekken) nodig was.

Hierna zijn op de locaties waar de voorkeur naar uitging door de aannemer proefsleuven gegraven om zeker te weten dat er onder de grond niets in de weg ligt. Wanneer de ondergrond vrij was is de container geplaatst. Als er toch kabels en/of leidingen aanwezig waren, is uitgeweken naar een alternatieve locatie (in de meeste gevallen een locatie die ook in de enquête is genoemd). In één geval werden er menselijke resten gevonden (bij een locatie nabij een begraafplaats). Daardoor is op deze locatie de plaatsing vertraagd, mede omdat archeologisch onderzoek nodig was. Er zijn enkele bezwaarschriften ingediend tegen de voorgenomen locaties. In één geval heeft dit geleid tot een gewijzigde locatie. Er is geen beroep ingediend.

4.2 Vesting Heusden

In de vesting is sprake van een situatie waarbij enerzijds afvalcontainers op gespannen voet kunnen staan met het historische aanzicht, anderzijds is er sprake van beperkte ruimte. In het centrum zijn geen containers geplaatst, waardoor niet altijd aan de gewenste loopafstanden wordt voldaan. Om de afvalinzameling in deze context zo goed mogelijk te laten lopen zijn de volgende maatregelen genomen.

⁴ Dit geldt voor de bewoners van de kernen; de bewoners van het buitengebied kunnen gebruik maken van de containers in de kernen of bijvoorbeeld bij winkelcentra.

Bewoners van de vesting die gebruikmaken van de PMD-zakken kunnen deze (op vertoon van hun identiteitsbewijs) ophalen bij het Heusdens Bureau voor Toerisme. Het gaat dan om bewoners die vóór de invoering van het omgekeerd inzamelen voor het aanbieden van hun restafval gebruik maakten van de gele zak. Deze bewoners hebben geen ruimte voor het plaatsen van een container. Deze PMD-zakken worden door de bewoners aangeboden op de locaties waar voorheen de gele zakken werden aangeboden en worden 1 x per twee weken ingezameld.

Voor de inzameling van het GFT-afval konden de bewoners die geen ruimte hebben voor een (GFT-)container of in een hoogbouwcomplex wonen een keuze maken uit een aantal voorgestelde inzamelmiddelen. Aan de bewoners is aangeboden om te kiezen tussen een minicontainer (140 liter) of een klein biobakje (de zgn. venti (7 liter) of valki (23 liter)), of geen inzamelmiddel. Deze kleine biobakjes worden wekelijks in een speciale route door Baanbrekers leeggemaakt.

Dit was in eerste instantie op proef. Na evaluatie (zie bijlage) bleek de proef geslaagd en is deze inzamelmethode voortgezet. De biobakjes worden 1 x per week door Baanbrekers ingezameld.

4.3 Hoogbouw

Bewoners van hoogbouw hebben geen tuin en hebben doorgaans minder ruimte om inzamelmiddelen te plaatsen. Daarbij is er sprake van gebouwspecifieke kenmerken, zodat er geen 'pasklaar antwoord' is op de wijze waarop bij hoogbouw het afval gescheiden moet worden. Daarom is per gebouwencomplex geprobeerd om zoveel mogelijk maatwerk te leveren. Om in te kunnen spelen op de lokale situatie is er overlegd met de VvE (Vereniging van Eigenaren) of de woningbouwvereniging. De meeste hoogbouwcomplexen zijn bezocht. Daarbij is gekeken welk inzamelmiddel nodig is en geplaatst kan worden voor de inzameling van de diverse grondstoffen (oud papier, GFT-afval, PMD-afval) en wanneer nodig ook medisch afval⁵. Het gaat bij hoogbouw voornamelijk om een- of tweepersoonshuishoudens.

Bij de meeste hoogbouwcomplexen werd het restafval ingezameld met een verzamelcontainer. Het oud papier en karton werd ook hier door de verenigingen ingezameld. Het PMD-afval werd met de speciale PMD-zakken ingezameld. Bewoners van hoogbouw hadden dus de mogelijkheid om deze grondstoffen apart aan te bieden.

Waar **voldoende ruimte** inpandig of op eigen terrein is, zijn verzamelcontainers geplaatst voor de inzameling van de diverse grondstoffen: verzamelcontainers voor de inzameling van PMD-afval, oud papier en karton, GFT-afval en medisch afval.

Waar **geen voldoende ruimte** inpandig of op eigen terrein is, ontvangen bewoners 1 x per jaar 60 zakken voor PMD-afval. Wanneer dit niet voldoende is kan men, op vertoon van de brief die de gemeente aan alle gebruikers van de PMD-zakken heeft gestuurd, eenmalig nog een pakketje PMD-zakken in Drunen of Vlijmen aan de balie van het gemeentehuis ophalen.

⁵ Bij medisch afval gaat het om incontinentiemateriaal, afval van nierdialyse, stoma enz.

Op een aantal locaties zijn de GFT-verzamelcontainers weggehaald omdat hierin erg veel vervuiling werd aangetroffen. De bewoners van deze complexen hebben hierover van ons informatie ontvangen en hebben de mogelijkheid gekregen om een ander (individueel/per huishouden) inzamelmiddel (biobakje of minicontainer) te nemen. Aan de bewoners is aangeboden om te kiezen tussen een minicontainer (140 liter) of een klein biobakje (de venti of valki), net als in Vesting Heusden.

4.4 Moeite met wegbrengen afval

Vooraf waren er veel vragen over ouderen die hun afval moeten wegbrengen. Op basis van ervaringen in andere gemeenten is hier geen apart loket voor ingesteld (dit loket werd namelijk niet benut.) In slechts twee gevallen is maatwerk nodig gebleken voor mensen die hun afval niet zelf naar een container kunnen brengen. Wat hier aan bijdraagt is dat de gemeente gratis medisch afval ophaalt bij mensen die ervoor kiezen dit afval thuis in een minicontainer te verzamelen (zie ook § 4.9).

4.5 Milieustraat

Bij de invoering van omgekeerd inzamelen zijn er geen wijzigingen doorgevoerd aangaande de wijze waarop afval op de milieustraat wordt ingezameld. Toch heeft het invoeren van omgekeerd inzamelen in enige mate invloed gehad op de afvalinzameling op de milieustraat, daar wordt in de volgende hoofdstukken verder op ingegaan.

4.6 Tarieven

Om een betrouwbare prognose te kunnen doen voor een gemiddeld aantal inworpen per pashouder, was ten tijde van het opstellen van de begroting voor 2017 nog onvoldoende tijd verstreken sinds de vaststelling van het afvalbeleidsplan. Het vastgestelde inworptarief werd op €1,60 gesteld (tot dit bedrag is gekomen door uit te gaan van een gelijkblijvende hoeveelheid restafval, waarbij het aantal inworpen gelijk is gesteld aan het aantal containerledigingen keer 4 á 5 – het aantal zakken wat in een minicontainer kan. De totale opbrengst van de afvalstoffenheffing is in 2017 gelijk gehouden aan die van 2016). Bij de raming van de kosten voor 2018 en verder bleek dat de hoeveelheid restafval afnam.

Om een eerlijkere verdeling van de kosten te hebben over het variabel tarief en het vastrecht, is een berekening gemaakt welke kosten (direct en indirect) toe te rekenen zijn aan de inzameling en verwerking van restafval. De overige kosten zouden via het vastrecht vergoed moeten worden. Uitgaande van het totaal aantal huishoudens en een gemiddelde inworp van 1,5 keer per maand, resulteerde dit in een ledigingstarief van € 2,30 per 1 januari 2018. Het vaste tarief is gewijzigd van € 87 naar € 118,20.

4.7 Registratie inzamelgegevens

Voor de afvalstoffenheffing vindt uitwisseling van gegevens plaats tussen de Afvalstoffendienst en Brabant Water. De gemeente is verantwoordelijk voor het aanleveren van die gegevens (stortgegevens) die nodig zijn voor facturatie van de gemeentelijke heffing door Brabant Water. Aanlevering van deze gegevens geschiedt door de Afvalstoffendienst. De verantwoordelijkheid voor het juist en tijdig aanleveren blijft wel bij de gemeente Heusden. Brabant Water leest de aangeleverde bestanden in.

Brabant Water incasseert de verschuldigde afvalstoffenheffing via voorschotnota's, jaarnota's en tussentijdse nota's. Dit proces is niet gewijzigd door de invoering van het omgekeerd inzamelen.

4.8 Overzichten en aanslagen

In de gemeente Heusden zijn 3 afrekenperiodes, dit is nog steeds een gevolg van de gemeentelijke herindeling in 1997. Dit betekent dat er op 3 momenten jaarafrekeningen worden verstuurd, nl. in april, augustus en november.

Inwoners ontvangen dan van Brabant Water de jaarafrekening waarop de gemeente Heusden voor wat betreft de rioolheffing en de afvalstoffenheffing meelift. De jaarafrekening is voorzien van een specificatie waarop inwoners kunnen zien op welke datum zij een inworp hebben verricht in de ondergrondse verzamelcontainer. Via Mijn.Brabantwater.nl kunnen inwoners hun jaarafrekeningen inzien en kunnen zij het voorschot (maandelijks of per kwartaal) aanpassen (alleen hoger). Naar aanleiding van de invoering van het omgekeerd inzamelen is dit niet gewijzigd.

4.9 Kwijtscheldingsbeleid en medisch afval

Op basis van de kwijtscheldingsregeling verleent de gemeente kwijtschelding bij de inzameling door middel van ondergrondse containers tot maximaal 75% van het verschuldigde belastingbedrag dat is gebaseerd op het vastrecht, vermeerderd met de verschuldigde belasting voor maximaal 18 inworpen.

Iedere inwoner van de gemeente Heusden kan vermindering van de afvalstoffenheffing aanvragen indien in zijn gezin extra huishoudelijke afvalstoffen ontstaan als gevolg van een medische indicatie. Het verzoek om vermindering moet een chronische aandoening betreffen. Indien geen advies van de huisarts of medisch specialist kan worden overgelegd, moet op basis van redelijkheid worden aangetoond dat gebruik moet worden gemaakt van materiaal dat medisch afval tot gevolg heeft, onder overlegging van aankoopnota's of anderszins. Indien gebruik wordt gemaakt van een ondergrondse container bedraagt de te verlenen vermindering van de afvalstoffenheffing per verbruiksperiode maximaal de verschuldigde belasting voor het aantal inworpen boven het aantal van 18. Indien gebruik wordt gemaakt van een door de gemeente gratis beschikbaar gestelde extra minicontainer zijn de ledigingen van deze minicontainer gratis.

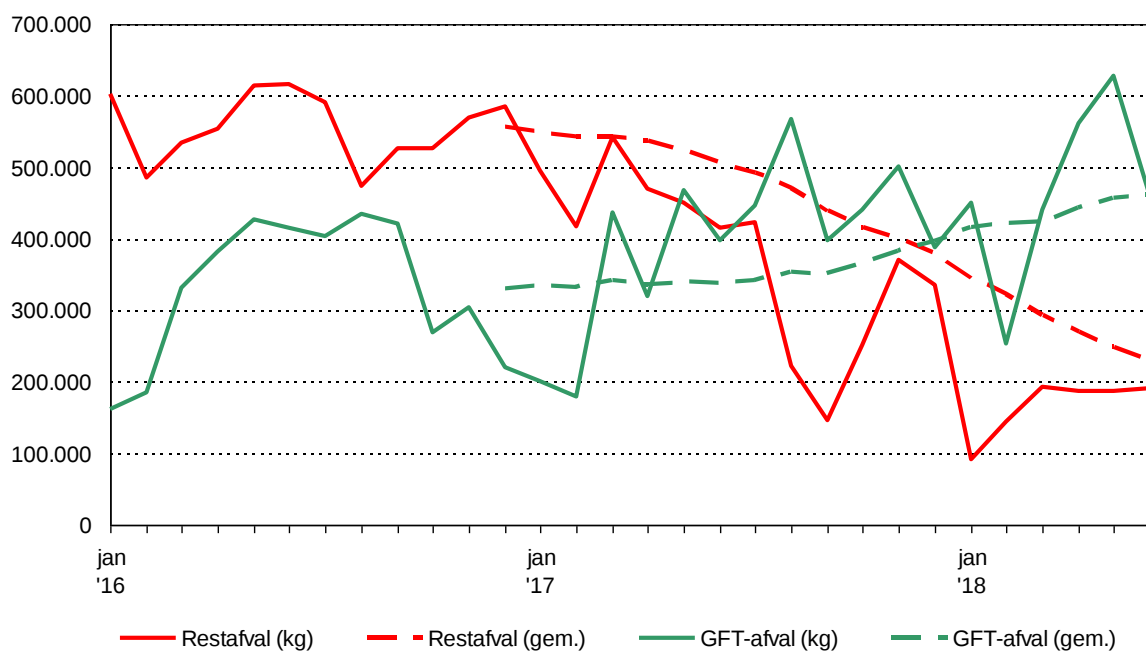
Als gevolg van de invoering van omgekeerd inzamelen is er een sterke toename (van 35 naar 100) geconstateerd van inwoners die gebruik maken van de regeling medisch afval. De gemeente spreekt de voorkeur uit om gebruik te maken van de ondergrondse verzamelcontainer, maar ongeveer 60 inwoners hebben toch gekozen voor de extra gratis minicontainer. Dit betekent dus meer maatwerk, uitgevoerd door de Afvalstoffendienst 's-Hertogenbosch. De regeling medisch afval was voorheen minder bekend bij de inwoners.

5 Inzamelresultaten

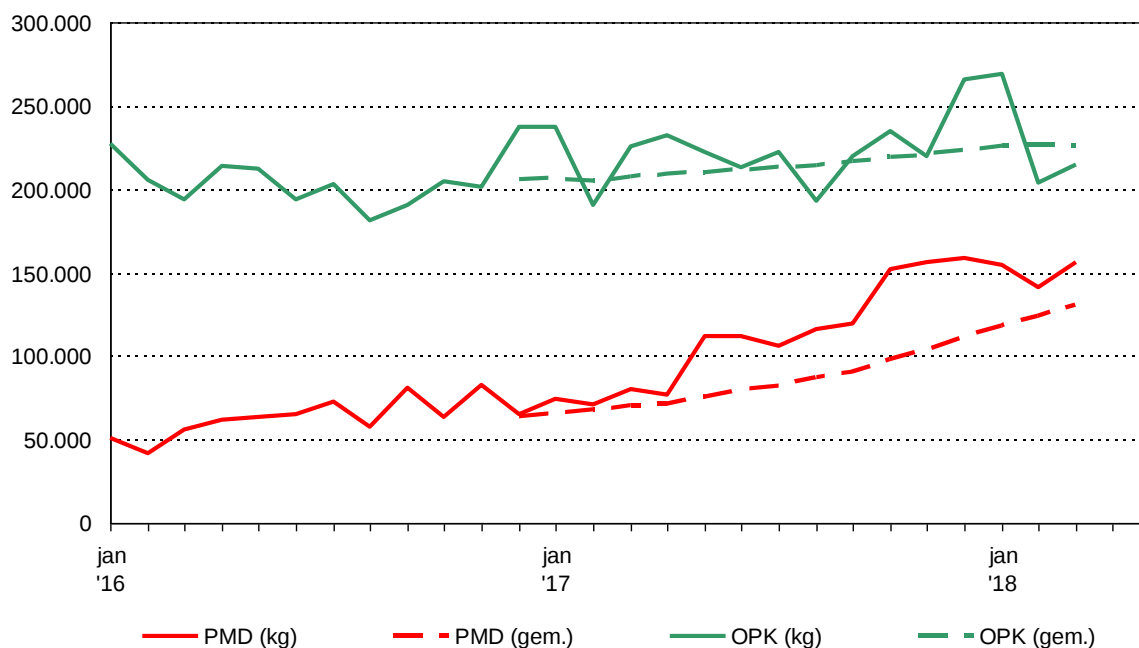
5.1 Ontwikkeling afvalhoeveelheden vanaf 2016

Zowel in het afvalbeleidsplan dat in december 2016 door de raad is vastgesteld als in de memo met de eerste resultaten van juli 2017, is deze evaluatie aangekondigd voor eind 2018. Echter, vanwege de financiële consequenties van de invoering van omgekeerd inzamelen is het raadzaam om de gevolgen van de invoering van omgekeerd inzamelen mee te kunnen nemen in de voorbereidingen van de begroting 2019, die begin november door de raad wordt behandeld. Om dit te kunnen moe(s)t deze evaluatie dus eerder worden opgesteld dan eerder aangekondigd.

De hoeveelheden ingezameld afval worden per maand gemonitord. Gedurende 2017 is er al sprake van een verschuiving van restafval naar gescheiden ingezamelde afvalstromen. In de onderstaande grafieken zijn deze gegevens voor de vier belangrijkste stromen (rest, GFT, PMD en oud papier en karton) weergegeven (de stippellijnen betreffen het 12-maandsgemiddelde).

De hoeveelheid restafval vertoonde voor 2017 ook al een lichte daling, maar met de invoering van omgekeerd inzamelen (gefaseerd vanaf april 2017) treedt een duidelijke versnelling op. Begin 2018, dus na invoering in de hele gemeente, stabiliseert de hoeveelheid restafval. Bij het GFT-afval is de omgekeerde beweging zichtbaar, hoewel er daar ook nog sprake is van een seizoenspatroon. Het voortschrijdend gemiddelde laat een meer geleidelijke stijging zien.

Vooraf de ingezamelde hoeveelheid PMD is sinds de invoering van omgekeerd inzamelen fors gestegen naar gemiddeld 150.000 kilo per maand. In mindere mate geldt dat ook voor oud papier en karton.

Om zo zuiver mogelijk de evaluatie uit te kunnen voeren moet rekening gehouden worden met de volgende aspecten:

- seizoensinvloeden dienen de resultaten niet te beïnvloeden;
- na invoering van gedragsveranderende maatregelen kan er een opstartfase/overgangsfase nodig zijn voordat gewenning en duurzame gedragsverandering optreedt.

Daarom worden, om de invloed van omgekeerd inzamelen te meten, de gegevens van het 1^e kwartaal 2017 (toen, met uitzondering van de proefwijk in Drunen, nog nergens omgekeerd inzamelen was ingevoerd) vergeleken met de gegevens van het 1^e kwartaal 2018 (toen ook de laatste fase al twee maanden ervaring had met omgekeerd inzamelen). Om de hoeveelheden inzichtelijker te maken en omdat de VANG-doelstellingen geformuleerd zijn in termen van kilogram per inwoner worden de hoeveelheden gedeeld door het aantal inwoners (op 1 januari 2017: 43.517; en op 1 januari 2018: 43.773).

Bij de genoemde hoeveelheden is het afval dat bij de milieustraat is ingeleverd ook meegenomen. Daar waar relevant zal nog worden ingegaan op de resultaten voor de hoogbouw. In hoofdstuk 8 zal worden stilgestaan bij de financiële gevolgen van deze inzamelresultaten.

5.2 Resultaten van omgekeerd inzamelen

In onderstaande tabel zijn de hoeveelheden ingezameld afval naar soort weergegeven. Daarbij is de vergelijking gemaakt tussen het 1^e kwartaal van 2017 en het 1^e kwartaal van 2018.

Afvalstroom	gewicht per inwoner eerste kwartaal		Verschil	
	2017	2018	in kg	in %
Restafval	33,2	9,9	-23,3	-70
GFT ⁶	19,0	28,0	+9,0	+47
PMD	4,8	10,2	+5,4	+112
Oud papier en karton	15,0	15,6	+0,6	+4
Textiel	1,2	1,15	-0,05	-4
Glas	5,5	6,0	+0,5	+9
Grof huishoudelijk afval	3,0	3,9	+0,9	+30
Zwerfafval	0,9	1,0	+0,1	+11
Totaal	82,6	75,7	-6,9	-8

De hoeveelheid restafval is met 70 procent gedaald, van 33,2 kilogram per inwoner in het eerste kwartaal van 2017 naar 9,9 kilogram in het eerste kwartaal van 2018. Bijna alle andere gescheiden ingezamelde afvalstromen zijn gestegen. Dat geldt het sterkst voor PMD (meer dan verdubbeld) en GFT (bijna de helft meer). De enige uitzondering is textiel, waar sprake is van een lichte daling.

Opvallend is ook dat de hoeveelheid grof huishoudelijk restafval dat op de milieustraat wordt aangeboden met 30 procent gestegen is. Mogelijk wordt dit (deels) veroorzaakt door aanbieden van stukken die voorheen in de minicontainer gedaan werden maar te groot zijn om in een vuilniszak in de ondergrondse container te deponeren. De indruk bestaat ook dat sommige inwoners ervoor kiezen om ook hun gewone zakken restafval naar de milieustraat te brengen, omdat ze daar toch voor andere zaken moeten zijn of vanuit kostenoverwegingen (op de milieustraat wordt per kilogram betaald, hetgeen voordeliger is dan het inworpstarief in de ondergrondse container).

De hoeveelheid zwerfafval laat een matige stijging zien van 11 procent. In hoofdstuk 6 wordt nader ingegaan op de neveneffecten van het omgekeerd inzamelen.

Wanneer de cijfers uit het eerste kwartaal worden geëxtrapoleerd naar een heel jaar⁷ dan zou de hoeveelheid restafval (fijn en grof) in 2018 zo'n 55 kilogram per inwoner bedragen. Daarmee zou niet alleen de doelstelling voor 2018 (85 kilogram) maar ook die voor 2020 (75 kilogram) al ruimschoots gehaald zijn.

⁶ Hoeveelheden op basis van de gegevens van de Afvalstoffendienst Den Bosch. Dit kan afwijken van de CBS-gegevens omdat die zijn gebaseerd op de gegevens van de eindverwerker. Bij dit laatste kan een 'opbulk-effect' optreden.

⁷ Dit gebeurt om de grote lijnen aan te kunnen geven (niet om statistische correctheid te pretenderen).

In totaal wordt er in het eerste kwartaal van 2018 per inwoner 7 kilo afval minder aangeboden dan in het eerste kwartaal van 2017 (inclusief het grof huishoudelijk afval op de milieustraat, maar exclusief alle andere afvalstromen op de milieustraat). Ruim een kwart van de inwoners geeft aan daadwerkelijk minder afval te hebben (zie hoofdstuk 7), dit zal voor een deel deze vermindering verklaren. Mogelijk komt ook een deel hiervan terecht op de milieustraat. Daarnaast kan deze vermindering worden veroorzaakt doordat afval niet via de juiste kanalen wordt aangeboden, zoals via een eigen bedrijfscontainer, meenemen naar de werkgever of afvaldumping.

5.3 Deelstromen

GFT-afval

In 2017 was er nog geen sprake van GFT-inzameling bij hoogbouw. Het gaat hierbij om 1.900 aansluitingen (3.800 inwoners). Om bij hoogbouw GFT-scheiding mogelijk te maken, is maatwerk aangeboden, mede middels de biobakjes 'valki' en 'venti' (zie hoofdstuk 4).

<i>soort container</i>	<i>aantal</i>	<i>kilogram (jan-mrt)</i>	<i>kilogram per inwoner (jan-mrt)</i>	<i>totale kosten (jan-mrt)</i>
Verzamelcontainers	124	37.800	10	€ 3.868
Valki/Venti	81	3.120	23	€ 1.300
Totaal	205	41.020		€ 5.168

Bij aanvang van de inzameling bij hoogbouw was de vervuiling in de verzamelcontainers hoog. Mogelijke oorzaken hiervan zijn dat elke wijziging aanloopproblemen heeft, bewoners nog onvoldoende kennis hebben van afval scheiden of bewoners bewust proberen gratis van (rest)afval af te komen. Op inzamellocaties waar de kwaliteit doorgaans slecht was werd het leegmaken van deze containers uitgesteld. Als dit niet hielp zijn deze containers weggehaald. Medio juli zijn alle verzamellocaties waar vervuilde GFT wordt aangeboden vervangen door Valki, Venti of eigen minicontainers. Voor een onderzoek naar de gebruikservaringen met de Valki en Venti wordt verwezen naar de bijlagen. De vervuiling is hiermee voor het grootste deel teruggebracht. De biobakjes worden beter gebruikt dan de verzamelcontainers, wat blijkt uit de hogere opbrengst in kilogram per inwoner. Het is wel een relatief dure oplossing.

Als er bij laagbouw wordt geconstateerd dat er verkeerd afval in de GFT-container zit, laat de Afvalstoffendienst 's-Hertogenbosch deze staan en hangt er een kaartje aan waarop staat dat de container niet is leeg gemaakt omdat er verkeerd afval in zit. In het eerste kwartaal van 2018 zijn er 195 GFT-containers geregistreerd als verkeerd aangeboden.

PMD-afval

In het eerste kwartaal van 2018 wordt met de minicontainers ruim 10 kilogram PMD per inwoner ingezameld. Bij de PMD-verzamelcontainers in de hoogbouw gaat het om 6 kilogram per inwoner. Ook voor PMD geldt dat bij hoogbouw in het begin veel vervuiling bij het PMD zat. Mogelijke oorzaken hiervan zijn dat elke wijziging aanloopproblemen heeft, bewoners nog onvoldoende kennis hebben van afval scheiden of bewoners bewust proberen gratis van (rest)afval af te komen.

Op plekken waar de kwaliteit van PMD in containers slecht was is eerst ingezet op extra communicatie. Wanneer dit onvoldoende werkte zijn verzamelcontainers opgehaald en kunnen bewoners het PMD in losse zakken aanbieden. Medio juli 2017 zijn op alle locaties met vervuild PMD (ca. 8 stuks) de verzamelcontainers PMD vervangen door zakken. De vervuiling is hiermee voor het grootste deel teruggebracht.

Als er bij laagbouw wordt geconstateerd dat er verkeerd afval in de PMD-container zit, laat de Afvalstoffendienst 's-Hertogenbosch deze staan en hangt er een kaartje aan waarop staat dat de container niet is leeg gemaakt omdat er verkeerd afval in zit. In het eerste kwartaal van 2018 zijn er 330 PMD-containers geregistreerd als verkeerd aangeboden (=0,5% van aantal ledigingen). Sinds april 2018 worden alle PMD-containers 4 x per jaar extra gecontroleerd. Bij de eerste ronde is 10% van de PMD-containers blijven staan

Oud papier en karton

De hoeveelheid ingezameld oud papier en karton is toegenomen van 15,0 kilogram per inwoner in het eerste kwartaal van 2017 naar 15,6 kilogram in het eerste kwartaal van 2018. De inzameling gebeurt nog steeds door verenigingen en de kwaliteit of vervuilingsgraad zijn niet gewijzigd.

Textiel

De hoeveelheid ingezameld textiel is licht gedaald. Dat geldt zowel voor de kledingcontainers van Baanbrekers (van 48.000 naar 46.000 kilogram) als voor de huis-aan-huis-inzameling (van 5.000 naar 4.000 kilogram). Mogelijk zijn andere kanalen, zoals kringloopwinkels, meer in trek geraakt.

Glas

De hoeveelheid ingezameld glas is gestegen van 239.000 kilogram in het eerste kwartaal van 2017 naar 263.000 kilogram in het eerste kwartaal van 2018.

Medisch afval

Medisch afval (luiers, spuiten, katheters etc.) wordt niet als een aparte stroom ingezameld en dus ook niet als zodanig geregistreerd. Medisch afval wordt nu met restafval verbrand. Hoe er maatwerk is geleverd ten aanzien van medisch afval, is in hoofdstuk 4 beschreven

Op dit moment is medisch afval slecht te recyclen. Er zit namelijk zowel incontinentiemateriaal als overig medisch afval in. Op dit moment wordt het als restafval verbrand. Mogelijk is er vanaf eind 2018 weer een recyclingmethode voor incontinentiemateriaal (de belangrijkste deelstroom van medisch afval). Dat zou aanleiding kunnen zijn om deze afvalstroom gescheiden in te verzamelen om zo de hoeveelheid restafval verder te beperken.

5.4 Sorteerproeven restafval

Ook is gekeken naar de samenstelling van het restafval. Hiervoor is in maart 2018 een sorteeraanlyse uitgevoerd (middels een representatieve steekproef) van de ondergrondse containers voor restafval. Deze is vergeleken met eerdere sorteeraanlyses uit 2015.

	2018	2015	verschil	2018	2015	verschil
Component	gewicht in %	gewicht in %	in %	kg/inw/jaar	kg/inw/jaar	in %
GFT	36,2	36,5	-1	14,5	59,5	-76
Papier en karton	5,9	7,6	-22	2,4	12,4	-81
Drankkartons	0,4	3,1	-88	0,2	5,1	-96
Kunststoffen	10,6	13,7	-23	4,2	22,3	-81
Glas	2,1	3,8	-45	0,8	6,2	-87
Metalen	1,4	5,3	-74	0,6	8,6	-93
Textiel	7,8	5,0	+56	3,1	8,2	-62
KCA	0	0,3	-100%	0,0	0,5	-100
Elektrische apparaten	0,4	1,5	-73	0,2	2,4	-92
Hygiënisch papier	19,0	12,5	+52	7,6	20,4	-63
Puin en keramiek	2,3	3,0	-23	0,9	4,9	-82
Hout	5,7	2,0	+185	2,3	3,3	-30
Overig afval	8,2	5,7	+44	3,3	9,3	-65
Totaal	100,0	100,0		40	163	-75

Sorteerproeven restafval (2018: ondergrondse containers, 2015: minicontainers)

Het eerste dat opvalt is dat, hoewel er over de hele linie veel beter afval gescheiden wordt, het restafval nog steeds voor een groot gedeelte uit afvalstromen bestaat die daar niet in thuis horen. De samenstelling van het restafval is niet heel erg veranderd. Het aandeel GFT-afval is onverminderd hoog gebleven (ruim 1/3). Wel is het zo dat het aandeel van de hernieuwbare deelstromen over het algemeen kleiner geworden is en het aandeel echt restafval groter. Uitzondering daarop zijn weer textiel (aandeel toegenomen) en puin en keramiek (aandeel afgenomen). Wanneer deze sorteerproef wordt vertaald naar de totale hoeveelheid restafval per inwoner dan zien we dat het totale gewicht van alle afvalstromen is afgenomen, soms met 80 procent of meer.

Het lijkt erop dat de groep inwoners die hun afval goed scheidt fors groter geworden is, maar dat nog steeds een aantal inwoners hun ongesorteerde restafval naar de ondergrondse container brengt. Aangezien dat om relatief veel gewicht gaat zou dit in belangrijke mate de samenstelling van het restafval bepalen (waarvoor dan overigens ook een relatief hoge afvalstoffenheffing voor wordt betaald). Voor de gehele sorteeranalyse wordt verwezen naar de bijlage.

6 Neveneffecten

6.1 Klachten en meldingen

Voor en tijdens de invoering van omgekeerd inzamelen is er geen aandacht geweest voor een klachtregistratiesysteem of een apart systeem om dumpingen bij te houden. Tijdens de invoering zijn er veel inwoners geweest die hebben laten blijken moeite te hebben met het nieuwe systeem of op te zien tegen het zelf afval moeten wegbrengen. Het aantal van dergelijke klachten is achteraf niet meer vast te stellen. Na werkelijke invoering zijn dergelijke klachten vrijwel niet meer ontvangen. Dat geldt ook voor vragen over ouderen die hun afval moeten wegbrengen. (Na invoering blijkt dat 10% van de 80-plussers het afval door een ander laat wegbrengen. Ongeveer de helft van de 80-plussers vindt het wel vervelend om het afval zelf te moeten wegbrengen (bewonersonderzoek)). De meest voorkomende klachten zijn de bijplaatsingen bij de ondergrondse containers en de hoogbouwcomplexen en toename zwerfafval (zie ook § 6.4).

6.2 Containerstoringen

In de periode 1-4-2017 t/m 1-4-2018 zijn er 303 meldingen binnengekomen over de inzameling bij ondergrondse containers. Het gaat er dan om dat bewoners afval niet kwijt kunnen omdat de container niet werkt. Een aantal van deze meldingen zal terugslaan op dezelfde storing omdat de gegevens niet te herleiden zijn naar individuele ondergrondse containers. De oorzaak van de storingen wordt onderzocht door de Afvalstoffendienst.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat ruim driekwart van de inwoners nooit last heeft gehad van een containerstoring (zie hoofdstuk 7).

6.3 Nulaanbieders

Uit de inzamelgegevens is gebleken dat een opvallend hoog percentage inwoners geen restafval aanbiedt. In het eerste kwartaal van 2018 is 20 procent van het aantal verstrekte pasjes niet gebruikt om restafval aan te bieden in de ondergrondse containers. Voor een deel gaat het daarbij om inwoners die hun afval zo goed scheiden dat ze maar heel weinig restafval overhouden. Uit de enquête (zie hoofdstuk 7) blijkt dat 10 procent van de ondervraagden zegt maar eens in de 3 tot 6 maanden een zak restafval naar de verzamelcontainer te brengen en 2 procent nog minder vaak. Daarnaast geeft 8 procent aan (nog) geen enkele zak restafval te hebben aangeboden. Daar zullen inwoners bij zijn die hun restafval via een bedrijfscontainer (eigen of van de werkgever) af laten voeren. Overigens werd, voor de invoering van het omgekeerd inzamelen, ook zo'n 6 procent van de minicontainers nooit aan de straat gezet.

Er is gekeken of er nadere informatie over de nulaanbieders kon worden verkregen. Vanwege de nieuwe regelgeving op het gebied van privacy is nog niet duidelijk wat wel en niet is toegestaan. Dit wordt verder onderzocht.

6.4 Zwerfafval, dumpingen en bijplaatsingen

Pas in de loop van 2017 is een aparte registratiemethode voor afvaldumpingen en bijplaatsingen ontwikkeld. Daarvoor werden deze meldingen niet systematisch geregistreerd. Daarom is het achteraf niet vast te stellen welk deel van de geregistreerde stijging is toe te

schrijven aan de invoering van omgekeerd inzamelen, en welk deel is toe te schrijven aan een betere administratie hiervan. Hierbij wordt nog niet systematisch een onderscheid gemaakt tussen de verschillende soorten meldingen (dumping of bijplaatsing).

Een deel van de bijplaatsingen zal het gevolg zijn van containerstoringen (zie paragraaf 6.2). Hoewel bijplaatsten ook in dat geval niet is toegestaan is het begrijpelijker dan wanneer afval bij een wel werkende container wordt bijgeplaatst, laat staan wanneer dat in het buitengebied gedumpt wordt.

	2018			2017			2016		
Maand	meldingen	Geconstateerd door onszelf	Totaal	meldingen	Geconstateerd door onszelf	Totaal	meldingen	Geconstateerd door onszelf	Totaal
Januari	79	124	203	45	17	62	37	0	37
Februari	94	134	228	33	7	40	22	0	22
Maart	100	130	230	59	21	80	20	11	31
April	123	131	254	48	18	66	20	7	27
Mei	88	125	213	57	38	95	29	7	36
Juni	115	119	234	60	57	117	20	4	24
Juli			0	104	61	165	42	6	48
Augustus			0	67	41	108	36	10	46
September			0	86	53	139	41	5	46
Oktober			0	82	72	154	62	3	65
November			0	54	102	156	26	7	33
December			0	63	107	170	25	10	35
Totaal	273	388	661	758	594	1352	380	70	450

Aantal meldingen en constatering afvaldumpingen/bijplaatsingen

De ervaring van de betrokken clusters (Buitendienst en Veiligheid en Handhaving) is dat sinds het invoeren van omgekeerd inzamelen het aantal bijplaatsingen/dumpingen aanzienlijk is toegenomen. Daarnaast is sprake van andersoortige dumpingen in het buitengebied: meer restafval en minder grof vuil. Prullenbakjes bij bankjes e.d. worden vaker geleegd omdat ze gevuld worden met restafval. Inwoners delen deze ervaring ook (zie hoofdstuk 7). Zoals aangegeven in § 5.10 is de hoeveelheid zwerfafval gestegen met 0.13 kilo per inwoner.

Op de **milieustraat** ervaren de medewerkers meer vervuiling sinds de invoering van omgekeerd inzamelen. Het gaat dan met name om afvalstromen die 'in zak' worden aangeboden, namelijk luierzakken en PMD. Deze laatste wordt niet altijd in transparante zakken aangeboden. Wanneer er twijfel is over de inhoud van een zak wordt deze door de medewerkers van de milieustraat gecontroleerd, maar hiermee is zeker niet alle vervuiling af te vangen.

Om afvaldumping in **hondenpoepcontainers** tegen te gaan zijn alle hondenpoepcontainers vervangen door containers met bolle deksel en kleine inwerpopening. Hiermee wordt voorkomen dat er een vuilniszak ingegooid kan worden. In de praktijk blijkt nog wel restafval in kleinere zakken in deze containers te worden gestopt.

7 Bewonersevaluatie

7.1 Opzet

In opdracht van de gemeente Heusden heeft bureau Oostveen een bewonersonderzoek gehouden over Omgekeerd Inzamelen. Hiervoor zijn 1600 willekeurige bewoners benaderd. De enquête kon via het internet worden ingevuld, maar desgewenst ook op papier. Uiteindelijk hebben 565 personen de enquête ingevuld⁸.

Het onderzoek behandelt onder meer de informatievoorziening door de gemeente, tevredenheid over de containers, (motivatie voor) afvalscheiding en een totaal-oordeel.

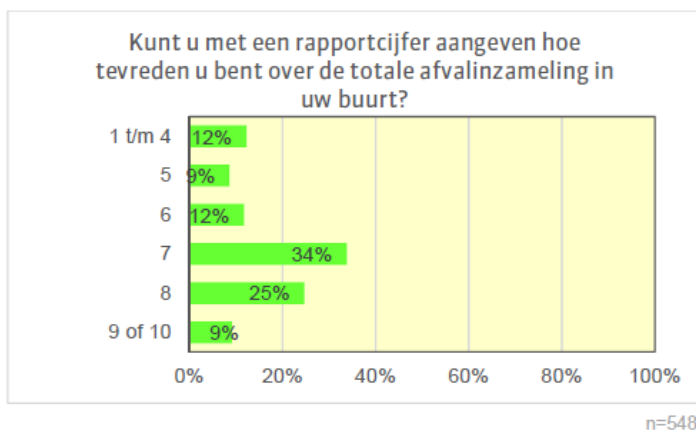
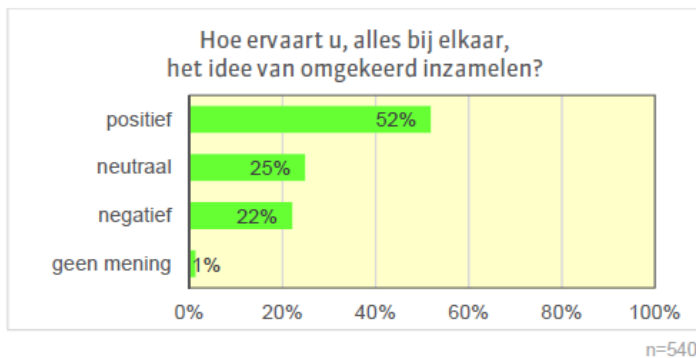
7.2 Conclusies

In deze paragraaf worden de meest in het oog springende constatering uit het bewonersonderzoek genoemd. Het gehele onderzoek is terug te vinden in de bijlage.

- De meeste bewoners (93%) vinden dat ze voldoende informatie hebben gekregen over de manier waarop het afval nu wordt ingezameld en de redenen daarvoor.
- Van alle bewoners denkt 70% door het omgekeerd inzamelen beter na over het scheiden van afval en 52% ook over het verminderen ervan. Volgens 57% van de bewoners hebben zij nu minder restafval; bij 28% is de totale hoeveelheid afval verminderd. Vooral PMD en GFT worden nu minder vaak bij het restafval gedaan.
- Het bedrag per inworp (€ 2,30) wordt door 60% te hoog genoemd en door 29% redelijk. Van alle respondenten denkt 23% nu per saldo duurder uit te zijn, 25% goedkoper en 30% ongeveer gelijk. De overige 23% weet het niet.
- 51% vindt dat er vaker afval wordt gedumpt op andere plaatsen en 36% vindt dat er nu meer zwerfafval op straat is. Vier van de tien bewoners vinden dat onvoldoende wordt gecontroleerd op afvaldumpingen.
- Over de afstand van de woning naar de dichtstbijzijnde verzamelcontainer voor restafval is 69% tevreden.
- Bij de glascontainers is 41% ontevreden over de netheid.
- Driekwart van de bewoners heeft nog nooit gemerkt dat een ondergrondse container voor restafval op storing stond of niet goed werkte.

⁸ Dit is een redelijk normaal responsepercentage, en genoeg voor een representatieve uitkomst. De onbetrouwbaarheidsmarge (het mogelijke verschil tussen de respondenten en de gehele Heusdense bevolking) is hierdoor maximaal ca. 4%.

- Volgens 31% komt het (te) vaak voor dat er afvalzakken naast de containers worden geplaatst. De helft van de bewoners zegt dat dat (bijna) nooit voorkomt. Volgens de helft van de bewoners wordt er nu vaker afval gedumpt op andere plaatsen.
- Alles afwegend ervaart 52% van de bewoners het idee van omgekeerd inzamelen vooral als positief en 22% als negatief. Een kwart is neutraal en een zeer kleine groep van 1% heeft geen mening.

8 Financiën

8.1 Inleiding

Het doel van deze financiële paragraaf is om financieel inzicht te geven in het effect van de invoering omgekeerd inzamelen, en de mogelijke consequenties hiervan voor de afvalstoffenheffing 2019.

Voor deze financiële evaluatie worden de kosten en opbrengsten van 2016 vergeleken met de kosten en opbrengsten van 2017. Hierbij wordt naast een totaalvergelijking ook ingezoomd op de structurele en incidentele effecten van de invoering omgekeerd inzamelen. Waar mogelijk wordt ook een vergelijking gemaakt met de verwachte kosten van 2018. In paragraaf 8.4 wordt een doorkijk gegeven naar de begroting van 2019.

In de tabellen van de onderstaande paragrafen worden de kosten als negatief (-) aangegeven en de opbrengsten als een positief resultaat.

8.2 Structurele financiële effecten omgekeerd inzamelen

Het uitgangspunt van de Raad om akkoord te geven voor het Afvalbeleidsplan 2017-2020 was dat de invoering van omgekeerd inzamelen niet kostenverhogend mag werken.

In de onderstaande tabel zijn de financiële resultaten van 2016 en 2017 weergegeven en de prognose van 2018.

Bedragen(x 1.000)	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2017	Prognose 2018
<u>Opbrengsten:</u>			
1.Afvalstoffenheffing	€ 3.103	€ 2.996	€ 2.723
<u>Kosten</u>			
2.Milieustraat	€ 106-	€ 105-	€ 140-
3.Invoering omgekeerd inzamelen	€ 0	€ 438-	€ 25-
4.Inzameling- verwerking PMD	€ 50	€ 92-	€ 544-
5.Inzameling GFT en restafval	€ 620-	€ 577-	€ 497-
6.Verwerking GFT en restafval	€ 1.160-	€ 535-	€ 324-
7.Overige kosten	€ 1.515-	€ 1.792-	€ 1.616-
Totaal	€ 3.351-	€ 3.539- 	€ 3.146-
Resultaat	€ 248 -	€ 543-	€ 423-

Tabel financiële effecten omgekeerd inzamelen (De prognose van 2018 is gebaseerd op de cijfers van de eerste vijf maanden van 2018)

De gegevens uit bovenstaande tabel worden later in deze paragraaf verder toegelicht.

Uit deze cijfers, in combinatie met onderstaande toelichting, blijkt dat is voldaan aan het uitgangspunt van de Raad dat de invoering van omgekeerd inzamelen niet kostenverhogend mag zijn. In 2017 zijn er bij de invoering van omgekeerd inzamelen € 438.000 aan incidentele kosten gemaakt. Deze kosten worden in paragraaf 8.4 nader toegelicht.

1. Afvalstoffenheffing

De inkomsten uit de afvalstoffenheffing lopen de afgelopen jaar flink terug. Bewoners betalen naast vastrecht een bedrag per storting restafval (voorheen: per lediging van de minicontainer). Nu de bewoners minder vaak de restafval aanbieden vallen de totale opbrengsten voor de gemeente lager uit.

2. Milieustraat

Door omgekeerd inzamelen wordt er meer grof huishoudelijk restafval bij de milieustraat aangeleverd. De tarieven op de milieustraat zijn niet kostendekkend, waardoor er een verschil van € 35.000 ten opzichte van 2017 ontstaat.

3. Invoering omgekeerd inzamelen

In paragraaf 8.3 worden de incidentele uitvoeringskosten die gemaakt zijn bij de invoering van omgekeerd inzamelen toegelicht.

4. Inzameling- verwerking PMD

De inzamelings- en verwerkingskosten van PMD zullen naar verwachting in 2018 bijna € 450.000 hoger uitvallen dan in 2017. In 2016 was de inzameling nog kostendekkend. De afgelopen jaren zijn de inzaamel- en verwerkingskosten PMD toegenomen. Daarnaast zijn door de invoering van PMD (in plaats van alleen kunststofinzameling) de opbrengsten per ton van het Afvalfonds fors afgenomen.

Er zijn diverse oorzaken voor het verschil van 2018 ten opzichte van 2017:

- De verwachting is dat er in 2018 ruim 1000 ton PMD meer dan in 2017 wordt ingezameld;
- De inzaamelkosten zijn met € 13 per ton gestegen;
- De verwerkingskosten zijn met € 75 per ton gestegen. De oorzaak hiervan is dat door het grote aanbod er problemen zijn met afzet van het ingezamelde PMD. In de brief van Midwaste (bijlage 5) wordt dit verder toegelicht;
- De opbrengsten vanuit het Afvalfonds zijn in 2018 met € 44 per ton afgenomen.

Daarnaast wordt bij hoogbouw gewerkt met verzamelcontainers voor PMD of inzameling middels losse zakken. Dit maatwerk werkt ook kostenverhogend. Een positief effect van de gewijzigde inzaamelstructuur PMD is dat nu er gewerkt wordt met minicontainers, zodat er geen PMD-zakken meer verstrekt hoeven worden. Dit levert op jaarbasis een besparing van +/- € 45.000 op.

De conclusie is dat de combinatie van het succes van veel meer PMD-inzameling in combinatie met de toegenomen kosten en de lagere vergoeding uit het Afvalfonds een negatief effect hebben op de totale kosten.

5. Inzameling GFT en restafval

De inzaamelkosten voor restafval vallen in 2018 fors lager uit. Met de invoering van omgekeerd inzamelen brengen alle inwoners hun restafval naar een ondergrondse container. De ondergrondse containers zijn uitgerust met een volmeldsysteem waardoor de Afvalstoffendienst de containers op een efficiënte wijze kan ledigen. Daarnaast is het effect van minder restafval hier duidelijk zichtbaar. Bewoners scheiden goed de verschillende afvalstromen waardoor de ondergrondse containers voor restafval minder snel vol zijn. In de

inzamelkosten zijn ook de structurele kosten van de huur van de ondergrondse containers +/- € 70.000 per jaar en inzameling van medische containers +/- € 20.000 per jaar meegenomen.

De inzamelkosten voor GFT zijn fors gestegen. Dit wordt voor € 45.000 veroorzaakt door maatwerk voor de hoogbouw. Dit maatwerk is duurder dan de inzameling middels huis aan huisinzameling. De andere reden is dat veel bewoners de minicontainer voor GFT-afval elke twee weken buiten zetten ongeacht of de container vol is. Voor de bewoner is de inzameling namelijk gratis maar de gemeente Heusden betaalt een bedrag per lediging aan de Afvalstoffendienst.

6. Verwerking GFT en restafval

In 2017 heeft de gemeente Heusden een nieuw contract afgesloten voor de verwerking van restafval. Het verwerkingstarief is fors gedaald t.o.v. 2016. Dit verklaart voor een groot gedeelte het verschil tussen de kosten in 2016 t.o.v. 2017.

Doordat bewoners met de invoering van omgekeerd inzamelen fors minder restafval zijn gaan aanbieden zie je dit ook goed terug in de daling van de kosten. De verwerkingskosten van restafval zijn in 2018 heel sterk gedaald. Daar staat tegenover dat de toename van de hoeveelheid GFT afval de verwerkingskosten voor GFT gestegen zijn.

7. Overige kosten

De overige kosten bestaan o.a. uit de inzameling van de overige afvalstromen zoals papier, glas, KCA, incontinentiemateriaal. Verder zitten hier ook de kosten voor containermanagement en communicatie in. Daarnaast zitten de personeelskosten en overhead in deze kosten.

8.3 Incidentele kosten 2017 invoering omgekeerd inzamelen

Personele kosten

De invoering van omgekeerd inzamelen is niet via een project ingevoerd. Medewerkers van cluster milieu hebben in 2017 ca 3200 extra uren aan 'afval' besteed.

Er is deze periode (tijdelijk) extra personele inzet geweest ter ondersteuning van cluster milieu. De inzet van de Afvalstoffendienst 's-Hertogenbosch (zie §2.3) is in deze uren niet verwerkt. Er zijn geen significante wijzigingen in de structurele personeelsinzet.

Daarnaast is er extra inzet geweest van het klantcontactcentrum, geobeheer en van communicatie tijdens het proces, maar deze uren zijn niet ten laste van afval gebracht.

Incidentele uitvoeringskosten

Bij de invoering van omgekeerd inzamelen is in het Afvalbeleidsplan 2017-2020 rekening gehouden met € 81.000, aan incidentele kosten, waarbij de extra kosten voor o.a. bestraten rondom de ondergrondse containers als PM post is opgenomen. In de praktijk is dit bedrag incl. gratis wisselronde € 438.000.

In de onderstaande tabel zijn de grootste incidentele uitvoeringskosten weergegeven.

Nr.	Activiteit	Bedrag
1.	Plaatsen 10 x extra ondergrondse containers*	€ 40.000-
2.	PM post plaatsen ondergrondse containers*	€ 159.000-
3.	Vervangen bovengrondse voor ondergrondse glascontainers	€ 36.000-
4.	Communicatie omgekeerd inzamelen	€ 58.000-
5.	Gratis wisselronde minicontainers	€ 100.000-
6.	Opstartkosten maatwerk	€ 25.000-
7.	Overige incidentele kosten	€ 20.000-
	Totale kosten	€ 438.000

Tabel specificatie incidentele uitvoeringskosten

*In de begroting 2017 is rekening gehouden met de plaatsingskosten incl. betonput voor de ondergrondse containers. De kosten voor o.a. bronnering, bestraten incl. materiaal, herstelkosten zijn niet in de begroting meegenomen.

1. Plaatsen 10 x extra ondergrondse containers

De extra 10 ondergrondse containers zijn niet meegenomen in het Afvalbeleidsplan. Voor deze 10 containers zijn naast de plaatsingskosten van € 40.000 ook herstelkosten gemaakt.

2. PM post plaatsen ondergrondse containers

Binnen de PM post is er ruim € 60.000 besteed aan bronnering tijdens het plaatsen van de ondergrondse containers. Daarnaast is er bijna € 1.000 per locatie besteed aan het herbestraten van de locatie of deze toegankelijk maken voor de bewoners. Bij sommige locaties was sprake van onvoorziene kosten zoals een archeologische opgraving. Daarnaast is de vrijgekomen grond tegen betaling afgevoerd.

3. Vervangen bovengrondse glascontainers

Bij de bepaling van de locatie van de ondergrondse restafval containers is ook gekeken naar andere verzamelcontainers in de wijk zoals bovengrondse glascontainers. Als de bovengrondse glascontainers goed gebruikt worden zijn deze vervangen door ondergrondse glascontainers. De ondergrondse glascontainers hebben een grotere inhoud waardoor er meer glas in kan. De kosten voor het plaatsen van de ondergrondse glascontainers zijn niet in het plan meegenomen waardoor deze als incidentele kosten kunnen worden gezien. De huurkosten van de glascontainers vallen weg tegen het minder vaak hoeven ledigen van de glascontainers.

4. Communicatie omgekeerd inzamelen

In het Afvalbeleidsplan is rekening gehouden met € 14.000 aan communicatie. In werkelijkheid is er € 58.000 aan besteed. Bij de inschatting is het maken van de diverse informatiepakketjes en het rondbrengen ervan niet meegenomen. Daarnaast is de communicatie uitgebreid met een campagne "We keren om" waarbij bewoners na de laatste lediging van de restafval container een containerhanger aan de container hebben aangetroffen. Door de forse inzet van communicatie zijn bewoners tijdig en goed geïnformeerd over de invoering van omgekeerd inzamelen.

5. Gratis wisselronde minicontainers

In het Afvalbeleidsplan is rekening gehouden met 700 minicontainers die bij de invoering gewisseld moeten worden. In de praktijk zijn er in 5 gratis wisselronden ruim 2100 minicontainers gewisseld. Deze extra 1400 containerwisselingen hebben ruim € 27.000 gekost. Daarnaast zijn bij de gratis wisselronde bijna 70% van de containers vervangen door nieuwe containers, omdat de ingenomen containers niet hergebruikt konden worden. De Afvalstoffendienst heeft deze nieuwe containers bij de gemeente Heusden in rekening gebracht.

6. Opstartkosten maatwerk

Bij de opstart van maatwerk hoogbouw zijn kosten voor o.a. het leveren van Valki's en Venti's gemaakt. Daarnaast is elk complex bezocht om te kijken wat de oplossing is voor het complex. Bij verschillende complexen hebben tussentijdse wijzigingen plaats gevonden.

7. Overige incidentele kosten

De overige kosten zijn o.a. representatiekosten, algemene communicatie kosten en een algemene ondersteuningskosten. Deze kosten zijn lastig onder te verdelen in bovenstaande categorieën.

8.4 Structureel tekort afvalbegroting

Binnen de gemeente Heusden is al jaren een onderdekking binnen de afvalbegroting. In de onderstaande tabel wordt het meerjarig verloop van de egalisatie afvalstoffenheffing weergegeven.

Egalisatiereserve	2015	2016	2017	Prognose 2018
Stand 1-1	454.723	72.031-	319.792-	529.096-
Vermindering	526.754-	247.761-	543.304-	423.000-
Vermeerdering	0	0	334.000	0
Stand 31-12	72.031-	319.792-	529.096-	952.096-

Tabel egalisatiereserve 2015 t/m 2018

In de eerste bestuursrapportage 2018 is er door de verschillende onzekerheden geen bijstelling van de begroting gedaan. Bij de tweede bestuursrapportage wordt bekeken in hoeverre de begroting bijgesteld moet worden. Uit de jaarrekening is gebleken dat de afvalstoffenheffing in 2017 niet kostendekkend was en de verwachting is dat dit ook in 2018 niet zo zal zijn. Om een sluitende afvalbegroting te realiseren en het tekort op de egalisatiereserve in vier jaar tijd in te lopen, zal de begrote afvalstoffenheffing op het niveau van 2017 moeten worden bijgesteld. Zie hieronder het verloop van de begrote afvalstoffenheffing van de afgelopen jaren.

Jaar	Afvalstoffenheffing Begroot
2016	€ 192
2017	€ 187
2018	€ 160
2019 bij ongewijzigde tarieven	€ 148
2019 benodigd	€ 182*

Tabel Begrote afvalstoffenheffing

*geschatte begrote afvalstoffenheffing op basis van verwachte kosten 2019 en +/- € 245.000 inlopen op egalisatiereserve

Om de verhoging van de afvalstoffenheffing te realiseren, zijn een drietal varianten nader uitgewerkt. Voor de begroting 2019 zullen deze varianten worden vertaald in een concreet tariefvoorstel. Aan de kostenkant wordt samen met de Afvalstoffendienst gekeken naar efficiëntie mogelijkheden. Mogelijke varianten om meer opbrengsten te genereren zijn:

1. Het vastrecht verhogen;
2. De kosten per inworp restafval verhogen;
3. Voor afvalstromen waarvoor nu geen kosten (meer) in rekening worden gebracht bij de bewoners (GFT en PMD) een vergoeding per aanbidding in rekening brengen.

Ad 1.) De kosten vastrecht zijn in 2018 verhoogd van € 87 naar € 118,20. Om in 2019 een kostendeekkende begroting te hebben gecombineerd met het inlopen van het tekort in de egalisatiereserve zal het vastrecht met € 34 verhoogd moeten worden. Het nadeel van deze variant geen recht doet aan het principe 'de vervuiler betaalt'. Daarnaast heeft deze variant nauwelijks effect op kostenefficiëntie.

Ad 2.) De kosten per inworp zijn in 2018 verhoogd van € 1,60 naar € 2,30. Om in 2019 een kostendeekkende begroting te hebben gecombineerd met het inlopen van de egalisatiereserve zal het tarief per storting met € 2,60 verhoogd moeten worden. Het risico bij deze variant is dat de opbrengsten niet gegarandeerd zijn en dat de kans op bijplaatsingen en illegale dumpingen waarschijnlijk zal toenemen. Daarnaast heeft deze variant nauwelijks effect op kostenefficiëntie.

Ad 3.) Een andere mogelijkheid om de opbrengsten van de afvalstoffenheffing weer op peil te krijgen is het (opnieuw) invoeren van een ledigingstarief voor de GFT- en PMD-container. In 2015 is het GFT-tarief afgeschaft om het scheiden van afval te bevorderen. Dat heeft gewerkt maar het effect van het omgekeerd inzamelen is veel groter. De hoeveelheid restafval is fors gedaald, maar de totale hoeveelheid afval is dat nauwelijks. En volgens de 'ladder van Lansink' is afval voorkómen nog beter dan afval hergebruiken. Een volgende logische stap zou dan ook het beprijzen van PMD- en GFT-afval kunnen zijn, zodat mensen ook de hoeveelheid verpakkingen gaan terugdringen en de voedselverspilling verminderen of hun eigen tuinafval composteren.

In 2018 is de verwachting dat bewoners gemiddeld 16x de minicontainer voor GFT en 18x de minicontainer voor PMD aanbieden. De containers zijn zeker niet altijd vol als ze aan straat gezet worden. In de jaren dat er voor de GFT-container nog per lediging betaald moest worden (tot 2015) werd deze gemiddeld maar 8x aangeboden. Door een tarief per lediging in de ordegróóte van € 1,00 / € 1,50 voor zowel een GFT of PMD lediging (onderscheid in 140 en 240 liter container) in rekening te brengen kan op jaarbasis ongeveer € 500.000 meer

opbrengsten gegenereerd worden. Deze opbrengsten zijn gebaseerd op gemiddeld 10 GFT ledigingen en 16 PMD ledigingen per aansluiting. Voor bewoners die gebruik maken van een verzamelcontainer voor GFT en PMD zal met een vast bedrag bovenop het vastrecht gewerkt moeten worden. De gemiddelde afvalstoffenheffing komt dan neer op € 176 per aansluiting, wat lager is dan de benodigde € 182.

Deze variant brengt echter ook nog een verlaging van de kosten met zich mee doordat de containers minder vaak aangeboden zullen worden. Daardoor dalen de inzamelingskosten van de Afvalstoffendienst. Als het daadwerkelijk ook nog leidt tot minder PMD- en GFT-afval is de besparing op kosten nog groter. In deze variant zal de gemiddelde afvalstoffenheffing dus minder hoeven stijgen dan bij 1) en 2) om de afvalbegroting van 2019 kostendekkend te krijgen en het in vier jaar tijd wegwerken van het verwachte tekort in de egalisatiereserve.

Door de invoering van omgekeerd inzamelen is het verschil in afvalstoffenheffing tussen grote en kleine huishoudens veel kleiner geworden. Het variabele deel (inworptarief restafval) is kleiner geworden terwijl voor de andere afvalstromen niet betaald hoeft te worden. Deze variant past het principe van 'de vervuiler betaalt' ook toe op PMD- en GFT-afval. Het neveneffect hiervan is dat bewoners nog bewuster omgaan met grondstoffen en verspilling tegen zullen gaan.

Het risico dat mensen weer minder goed gaan scheiden als ze ook voor PMD- en GFT-afval moeten betalen is niet zo groot. Bij een tarief van € 1,50 voor een 240 liter container betaal je maar 0,6 cent per liter, terwijl een inworp in de ondergrondse restafvalcontainer (€ 2,30 voor 60 liter) 3,8 cent per liter kost. En het wordt aan huis opgehaald.

9 Conclusies en aanbevelingen

9.1 Algemene conclusies

Bij de invoering van omgekeerd inzamelen is een ambitieniveau geformuleerd van 85 kg restafval per inwoner in 2018 en 75 kg restafval per inwoner in 2020. De hoeveelheid ingezameld restafval is in het 1e kwartaal van 2018 ruim 70% lager dan in het 1^e kwartaal van 2017. De hoeveelheid PMD is in deze periode meer dan verdubbeld en de hoeveelheid GFT is bijna 50% meer. Het scheidingspercentage is gestegen van 55% naar 81%. Het is zeer waarschijnlijk dat in 2018 al de doelstelling van 2020 wordt behaald, te weten 75 kg restafval per inwoner. De gemeente Heusden zal ruim voldoen aan de VANG-doelstelling (maximaal 100 kilo restafval per inwoner in 2020). Gemeten naar de doelstelling is de invoering van omgekeerd inzamelen ronduit een succes. We zijn goed op weg naar de VANG-doelstelling om minder dan 30 kilogram restafval per inwoner te hebben in 2025.

Ook het gevolgde communicatietraject is een succes geweest: 93% van de inwoners vindt dat ze voldoende informatie hebben gekregen over de manier waarop het afval nu wordt ingezameld en de redenen daarvoor.

Bij de invoering van Omgekeerd Inzamelen is het geen expliciete doelstelling geweest om de afvalbegroting kostendekkend te krijgen. De afvalbegroting was voorafgaand aan deze verandering niet kostendekkend, en is dat nog steeds niet. Wel heeft omgekeerd inzamelen bijgedragen aan het verkleinen van de disbalans op de afvalbegroting; echter niet voldoende om de structurele verschillen tussen inkomsten en uitgaven op deze begroting op te heffen. Als de afvalbegroting gezond moet worden zal een wijziging van tarieven noodzakelijk zijn.

Er is een opvallend hoog percentage inwoners dat geen restafval aanbiedt. Vanwege regels op het gebied van privacy doet de gemeente hier (nog) verder geen nader onderzoek naar.

Hoewel er geen eenduidige registratie van afvaldumpingen/bijplaatsingen was (dit is ondertussen gewijzigd), kan worden geconstateerd dat het aantal afvaldumpingen (flink) is toegenomen. Dit blijkt zowel uit waarnemingen van inwoners als van de betrokken medewerkers van de gemeente.

Ruim de helft van de inwoners waardeert omgekeerd inzamelen, alles afwegende, vooral als positief, 22% als negatief. Een kwart is neutraal.

9.2 Overzicht van aanbevolen maatregelen

Aanbevolen wordt om de volgende acties te ondernemen:

(financieel)

- In te zetten op een gezonde afvalbegroting waarbij de uitgaven en inkomsten in evenwicht zijn;

(handhaving)

- In te zetten op bestrijding van afvaldumpingen en bijplaatsingen. Hiervoor is een beleidsmatige aanpak nodig met aandacht voor registratie, identificatie van hot-spots;
- In te zetten op beter onderhoud van de directe omgeving van glasbakken;
- In te zetten op een intensievere aanpak van zwerfafval;

(doorontwikkeling en fine-tuning)

- Continu aandacht te blijven houden voor communicatie naar inwoners;
- Extra communicatie-inzet te plegen voor bewoners hoogbouw voor verdere verbetering van afvalscheiding;
- In te zetten op afvalpreventie als een maatregel ter verdere vermindering van de totale hoeveelheid afval;
- Monitoren van nieuwe mogelijkheden om incontinentiemateriaal gescheiden in te zamelen en te verwerken;
- Het verder optimaliseren van de inzameling bij milieustraat, mogelijk door:
 - alleen inwoners van de gemeente toegang te verlenen, bijvoorbeeld door gebruik van een pasje;
 - het starttarief verder te verhogen;
 - betere controles van het aangeboden afval mogelijk te maken;
- Continue aandacht te blijven houden voor (landelijke) ontwikkelingen op afvalgebied;

(Organisatorisch)

- Waar relevant de personele en financiële gevolgen voor diverse maatregelen inzichtelijk te maken (handhaving, onderhoud, intensievere aanpak zwerfafval, communicatie);
- Bij dergelijke grote operaties voortaan werken met projectopzet, ter bevordering van een meer systematische en integrale aanpak.

Bijlagen

Bijlage 1: 'Afvalsorteeranalyse Heusden resultaten 2018', De Afvalspiegel.

Bijlage 2: Tevredenheidsonderzoek Valki en Venti

Bijlage 3: 'Rapportage omgekeerd inzamelen 2018', afvalstoffendienst.

Bijlage 4: Tevredenheidsonderzoek 'omgekeerd inzamelen in de gemeente Heusden', Bureau Oostveen.

Bijlage 5: Brief Midwaste tarieven PMD.